

Буряк К. М.,
магістр

Запорізького національного технічного університету

Кузнєцова І. В.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри теорії та практики перекладу

Запорізького національного технічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ЗООНІМІВ CAT TA DOG В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Анотація. Статтю присвячено проблемам вживання англійських зоонімів *cat* та *dog* в науковій літературі. Розглянуто зооморфну метафору як спосіб пізнання та пояснення навколишнього світу. У статті проаналізовано зооморфну метафору з зоонімами *cat* та *dog*, дотримуючись позитивного, негативного та нейтрального оцінювального значення, беручи до уваги такий вид зооморфізмів, як техноморфізм. Встановлено, що у термінології окремих галузей зустрічаються випадки певної спеціалізації у використанні вторинних найменувань метафоричного походження, в основі яких лежить перенесення значення за зовнішніми ознаками.

Ключові слова: метафора, зооморфізм, зоонім, техноморфізм, позитивне значення, негативне значення, нейтральне значення, вторинна номінація, спеціалізація.

Постановка проблеми. У сучасній лінгвістиці протягом довгого часу дослідження метафори залишається актуальним внаслідок своєї багатогранності й неоднозначності. На сьогодні є достатня кількість праць, які присвячених метафорі, зокрема зооморфній, яка характеризує людину на основі образів. Являючись образним засобом мови, володіючи великим стилістичним потенціалом, метафора привертає до себе увагу багатьох дослідників (І. Арнольд, М. Блек, В. Гак, І. Гальперін, О. Глазунова, Дж. Лакофф, Г. Склярєвська, Ю. Сребнев тощо). Кількість нових робіт, що з'являються рік за роком, підтверджує зростаючий інтерес до даного механізму висловлювання думки. Здатність метафори проникати в політичний, медичний, економічний, філософський, психологічний і науково-технічні дискурси активно досліджується лінгвістами (Ю. Данюшина, З. Гурьєва, Ю. Таратухіна, Р. Гібс, Е. Семіно, В. Коллер, Дж. Стейн тощо).

Мета цієї статті – вивчення специфіки вживання англійських зоонімів *cat* та *dog* в науковій літературі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метафора-зооморфізм – це спосіб мовної репрезентації характеристики людини через уподібнення його зовнішнього вигляду, особливостей поведінки, рис характеру тощо образу тварини. Зооморфна метафора є однією з найбільш популярних моделей метафоричної номінації, когнітивним джерелом якої служить «образ» тварини, перенесений на людину. Такі метафори мають безсумнівно, етнокультурні маркування, що викликає особливий інтерес до їх вивчення в порівняльному аспекті.

Поняття наукової метафори пов'язане з іменами А. Річардса [1] та М. Блека [2], які у 60-х рр. XX ст. почали обстоювати

необхідність метафоротворчості в науці. Зокрема А. Річардс [1, с. 48] надавав великого значення когнітивним властивостям метафори. Розуміння метафоризації як когнітивної моделі термінотворення запропонував М. Редді [3]. Він довів, що мова насправді є більш метафоричною, ніж це здається на перший погляд. За М. Редді [3, с. 210], саме метафорі належить провідна роль у концептуалізації світу, а її джерела слід шукати не в самій мові, а в мисленні. В основу когнітивної теорії метафори покладено твердження Дж. Лакоффа та М. Джонсона [4] про метафору як основний засіб концептуальної системи, ствердження того, що метафора не обмежується лише однією сферою мови: процеси мислення людини самі по собі метафоричні [4, с. 389]. Таким чином, на сьогодні склалася думка, за якою фахова мова відбиває когнітивні структури, які знаходяться у взаємозв'язку з лінгвістичними структурами, а метафоричність наукових термінів мотивується не лише загальнолінгвістичною тенденцією розвитку мови науки, але й метафоричністю мислення. Якщо на початкових етапах розвитку термінознавства терміни-метафори зазнавали критики, переважала тенденція уникнення метафор або й категоричного усунення їх із наукових текстів, то на сьогодні кількість наукових праць, присвячених дослідженню метафоричних термінів, помітно зросла.

Вперше термін зооморфізм, зоонім з'являється в мовознавстві 60-х рр. XX ст. Окремі вчені використовують цей термін, маючи на увазі слово, позначає тварину, живу істоту, що належить до тваринного світу та вивчають його за допомогою антропоцентричного підходу, який є одним із найбільших принципом в мовознавстві на даний момент, визначає напрямок розвитку науки й дозволяє в якості предмету лінгвістичного дослідження розглядати мовну особистість як «узагальнений образ носія культурно-мовних і комунікативно-діяльнісних цінностей, знань, установок і поведінкових реакцій» [5, с. 100]. В. Карасик в основі моделі мовної особистості представляє «мовне коло, сукупність комунікативно-значущих характеристик, які визначають людину як представника певної цивілізації, етносу, соціальної групи та як індивідуальність», чия комунікативна поведінка реалізується в дискурсі, який і дозволяє визначити межі цього кола [6, с. 298].

Ф. Литвин [7] розрізняє існування двох термінів: зоонім (зоосемізм) саме як родовий та зооморфізм (зооморф) як видовий. Під зоонімом розуміється назва біологічної тварини, на основі якої розвивається метафоричне значення. Зооморфізм (у давніх релігіях – зображення богів в образі тварин) виступає

в ролі образної характеристики людини [7, с. 81]. Широке розуміння терміна зоонім знаходимо також у дослідженнях Л. Миронюка [8], який відносить до зоонімів будь-які найменування тварин: крокодил, бик та інші, похідні від назв тварин одиниці: вовчий, котик, пороситися та всі слова, так чи інакше пов'язані зі світом тварин: звір, копито, пасовище [8, с. 54].

Звернення людей до зооморфізмів для образного уявлення об'єктів в процесі їх життя і діяльності пояснюється екстралінгвістичними причинами. По-перше, використання зоологічних найменувань і характеристик стосовно людини та його діяльності представляється засобом особисто-психологічного моделювання реальності або естетичного і художнього вираження дійсності. По-друге, процес зооморфії можна уявити як відбиття навколишньої дійсності, образного бачення світу та образного мислення. На думку А. Штангль, люди, володіючи абстрактним поняттєвим мисленням, можуть духовно дистанціюватися від самих себе. Інші живі істоти цього робити не можуть [9].

Так, метафора-зооморфізм – це спосіб мовної репрезентації характеристики людини через уподібнення її зовнішнього вигляду, особливостей поведінки, рис характеру образу тварини. Зооморфна метафора є однією з найпопулярніших моделей метафоричної номінації, когнітивним джерелом якої слугує «образ» тварини, перенесений на людину. Такі метафори володіють безсумнівним, етнокультурним маркуванням, що викликає особливий інтерес до їх вивчення в порівняльному аспекті [10, с. 123].

Тому, зооморфізми або зооморфні образи можна визначити як вторинні номінації назв тварин (зоонімів), які використовуються для образної характеристики людини. Зооморфізми асоціюються з культурно-національними еталонами, стереотипами, які при використанні в мовленні відтворюють менталітет, який характерний для тієї чи іншої лінгвокультурної спільноти [11, с. 56], в тому числі й з гендерними еталонами та стереотипами.

У загальному шарі зооморфізмів та мовних одиниць із зооморфним компонентом можна виділити три групи. Критерієм даної класифікації слугує ступінь схожості – відмінності в уявленні мовної картини світу. Розрізняють позитивне, негативне та нейтральне оцінювальне значення [12, с. 342]. Особливий інтерес представляють лексичні компоненти-назви тварин, які мають двоїсту природу, тобто ті, що характеризують людину як позитивно, так і негативно. Наприклад, в картині світу англіців існують назви тварин і птахів, які характеризують людину або тільки позитивно: *dove – as harmless as a dove* (лагідний, як голуб); *lamb – as innocent as a lamb* (невинний, як ягня); *hawk – as watchful as a hawk* (пильний, як яструб); або тільки негативно: *hog, pig – behave like a hog* (поводиться, як свиня), *as fat as a pig* (товстий, як свиня); *snake – be lower than a snake's belly* (бути дуже підлою людиною); *wolf – as greedy as a wolf* (жадібний, як вовк); *goat – make a goat of one* (зробити когось козлом відпущення); *monkey – as tricky as a monkey* (хитрий, вередливий).

Таким чином, метафора-зооморфізм – це спосіб мовної репрезентації характеристики людини через уподібнення її зовнішнього вигляду, особливостей поведінки, рис характеру образу тварини. Зооморфізми асоціюються з культурно-національними еталонами, стереотипами, які відтворюють менталітет, який характерний для тієї чи іншої лінгвокультурної спільноти. Національно-мовна картина світу виступає особливим феноменом, який породжується взаємодією колективної мовної свідомості, реального світу і мови. В лексичному зна-

ченні зоонімів, як одних з елементів цілісної картини світу, особливу роль грають конотації. Розрізняють позитивне, негативне та нейтральне оцінювальне значення.

Найчисленнішим є шар лексичних одиниць, які мають двоїсту оцінювальну конотацію, представлений наступними зооморфічними компонентами: *cat* (кішка), *dog* (собака), *horse* (кінь), *lion* (лев), *bird* (птаха), *goose* (гусак), *duck* (качка), *fish* (риба) та інші. Вони характеризують людину як позитивно, так і негативно. Саме тому дуже важливо правильно розуміти смисл та ситуативно використовувати дані лексичні одиниці в мовленні. Тому, розглянемо яке відбиття мають різноманітні тварини в образній картині світу різних мов.

Особливе місце при розгляданні національно-культурної специфіки словника займають найменування, що використовуються як засіб експресивно-оцінювальної характеристики представників світу тварин та птахів [11, с. 127]. Обравши наукову літературу як об'єкт дослідження, ми, з одного боку, обмежимо сферу використання зоонімів, а з іншого – розширимо, оскільки людину, яка належить до певної культури, оточує світ не тільки природний, але й штучний, світ перетворення реальності, світ техніки. Тому можна говорити про такий різновид зооморфної метафори, як техноморфізм, коли людина уподібнює, ідентифікує свою тілесну форму з якимись механізмами, апаратами та інструментами. Йдеться не тільки про метафору «людина – машина» й «тварина – машина», які отримали розповсюдження з розвитком науково-технічного прогресу. Йдеться про тілесну рефлексію, про первинний досвід чуттєвості. Саме на цю обставину звертає увагу П. Флоренський [13, с. 87], розглядаючи знаряддя та інструменти як продовження людського тіла, тваринних характеристик, які розширюють та продовжують можливості цього тіла та характеристик.

Дослідження галузевих терміносистем англійської мови підтверджують, що більшість термінів, які постали внаслідок вторинної номінації, утворилися на основі метафори. Традиційно з-поміж метафоричних утворень у термінології виокремлюють номінації, що утворилися семантичним способом на основі метафоризації за зовнішньою подібністю. Номінації на основі перенесення за подібністю зовнішніх ознак, як свідчать дослідження термінологів, присвячені галузевим системам англійської мови, входять до складу всіх терміносистем [14, с. 11].

Таким чином, будемо аналізувати зооморфну метафору, дотримуючись позитивного, негативного та нейтрального оцінювального значення, беручи до уваги такий вид зооморфізмів, як техноморфізм.

Почнемо з характеристики найближчих до людей тварин, їх головних помічників та улюбленців – собаки та кішки. Здавалося б переносні значення даних номенів мають бути марковані виключно позитивними конотаціями. Так, в англійській та українській мовах номен *собака* (*dog*) використовується як лайливе слово досить широкого діапазону позначення: *“Who's the dirty dog who deleted the information on the computer?”*. – *«Хто той негідник, який видалив інформацію в комп'ютері?»*.

В англійській мові вторинну номінацію може отримати також механічна чи електронна річ, яка погано працює: *“This new camera I bought is a dog. I am going to return it to the dealer tomorrow”*. – *«От собака! Фотокамера, яку я купив, не працює. Завтра я поверну її»*. У цьому випадку слово «собака» буде характеризувати всю ситуацію з невдалою покупкою в цілому. З іншого боку в українській мові собака отримує

схвальні конотації, коли використовується на позначення вмілої, запальної людини, яка чудово знає свою справу чи робить щось дуже добре. Наприклад: «Як танцює, собака! Немов би останній раз у житті!». Англійській мові такі конотації не притаманні, хоча відносний паралелізм позитивної емотивності може бути встановлений зі словосполучення схвально-іронічного характеру, що містять компонент *dog* як головний член: *sly dog* – хитрун: *Turned out the sly old dog had a big sum of money on his bank account and no one knew about it.* – Виявилося, що у цього хитруна була велика сума грошей на банківському рахунку і ніхто про це не знав; *gay dog* – веселун: *The workers of the personnel department suggested, feeling a very gay dog, that they should celebrate the bonus.* – У працівників відділу кадрів було бажання гульнути, і вони запропонували відсвяткувати отриману премію; *lucky dog* – щасливчик: *Congratulations on getting the job as a programmer, you lucky dog.* – Вітаємо з отриманням роботи програміста, щасливчик; *lazy dog* – нероба: *Chester is a lazy dog that got fired from the large company.* – Честер такий нероба, якого звільнили з великої компанії; *top dog* – про людину, що обіймає високу посаду: *He always wanted to be the one in control, the top dog.* – Йому завжди хотілося усе контролювати, бути головним.

Крім того, у зв'язку з цим слід зазначити вигук: “*Hot dog!*” та “*Hot diggety dog!*” (буквальне «гарячий собака» у значенні «Ура!»), яке в американському варіанті англійської мови служить для вираження семантики радості, веселощів та насолоди: “*Hot dog! The research of a new medicine is coming!*” – «Ура! Починається дослідження нових ліків!»; “*Hot diggety dog! I've made it!*” – «Так! Я зробив це!».

Семантика даного вигуку була влучно використана в цілях бізнесу: номінацію *hot dog* отримав бутерброд з гарячою сосискою та кетчупом. Цікаво, що ця лексична одиниця також означає «чудовий хлопець», а вираз “*He is hotdogging it*” перекладаємо як «Він хвастається». Наприклад: *For a month I've asked him to stop hotdogging but he ignores me.* – Місяць я просив його припинити хвалитися, але він ігнорує моє прохання. Ця метафора в формі сленгу ввійшла в англійську мову, а через неї й в інші мови світу.

Слід зазначити, що багато англійських ідіоматичних виразів з компонентом *dog* мають іронічний відтінок: *feel like a dog with two tails* – бути дуже гордим і задоволеним: *When Paul won the first prize at the economics competition, he was like a dog with two tails.* – Пол дуже зрадів, коли виграв перший приз на олімпіаді з економіки; *The tail wags the dog* – буквально «хвіст крутить собакою»: *He is just a minor employee at the firm, yet he gives everyone orders, a case of the tail wagging the dog.* – Він лише другорядний працівник у компанії, але надає усім накази, ніби хвіст крутить собакою; *to see a man about a dog* – фігура мовлення, що вживається у ситуації, коли людині треба піти до туалету: *I won't be long. I'm just going to see a man about a dog.* – Я відійду на хвилинку.

Проте є всі підстави стверджувати, що, як в українській, так і в англійській мовах, образ собаки набуває переважно негативного вторинного осмислення. На користь даного твердження свідчать наступні мовні факти: загальномовні порівняння: укр.: голодний як собака, злий (лихий) як собака, змерзнути як собака; англ.: *dog poor* (букв. «бідний як собака», тобто дуже бідний), *dog tired* (букв. «втомився як собака», тобто дуже втомився), *dog cheap* (букв. «дешевий як собака», тобто дуже

дешевий), *sick as a dog* (букв. «хворий як собака» або «стурбований як собака», тобто дуже хворий чи стурбований), *work like a dog* (букв. «працювати як собака», тобто дуже важко працювати). В усіх наведених порівняннях може бути виділена сема інтенсивності ознаки чи дії; лексичні єдності з компонентом *dog* в ад'єктивній функції: укр.: *собаче життя, собача смерть, собачий холод*; англ.: *a dog's life, a dog's death, a dog's body work* (нудна, рутинна робота), *dog's days*: а) дуже спекотні дні літа; б) час, коли справи не йдуть на лад, нічого не виходить; *a shaggy dog story* (довга, нудна, невесела історія), *a dog's chance* (практично не мати шансів), *a dog's breakfast/dinner* (жахливе безладдя), *the dog-eat-dog atmosphere* (ситуація гострої, безпощадної конкуренції); англійські дієслівні лексичні єдності з компонентом *dog*: *to give a dog a bad name* – сказати про людину щось погане, що може призвести до втрати репутації та честі, *to give/throw (someone) to the dogs* – з коруптивних міркувань пожертвувати чимось репутацією, *to go to the dogs* – зробитися гірше, *to put on the dog* – (букв. «надягнути собаку») у значенні «величатися, пишатися, бундючитися».

Велику групу в мові складають зооніми з компонентом *dog*, які мають нейтральну конотацію, як раніше ми їх називали техноніми: *dog clutch* – кулачкова муфта: *A dog clutch is a type of clutch that couples two rotating shafts or other rotating components not by friction but by interference.* – Кулачкова муфта це вид муфти, яка з'єднує два обертові вали або їхні обертові складові не шляхом тертя, а за допомогою інтерференції; *dog block* – упорна колодка: *Special machines, designed for work in servicing zone must be supplied with fire extinguishant and dog blocks.* – Спецмашини, призначені для роботи в зоні обслуговування, повинні бути укомплектовані засобами пожежогасіння та упорними колодками; *dog anchor/dog iron* – теслярська скоба: *The markers can be combined into one group that consists of shifting gage and dog anchor.* – Розмічальні інструменти можна об'єднати в одну групу, до якої входять рейсмус і теслярська скоба; *dog bolt* – відкидний прогонич/болт: *The inner surface of the dog bolt lug has a heightened solidity, preventing mechanical wear during the operation.* – Внутрішня поверхня вушка відкидного прогонича має підвищену твердість, яка перешкоджає механічному зношенню під час експлуатації.

Метафоричного переосмислення набуває образ *watchdog* (сторожовий пес), який використовується для позначення видів діяльності, пов'язаних з контролем, аудитом, моніторингом з боку різних організацій: *Westminster's watchdog committee was last night formally asked to set up an inquiry into his finances during his 14 years as an MP.* – Учора наглядовий комітет Вестмінстера офіційно попросив розслідувати надходження фінансів члена парламенту протягом 14 років його праці.

Метафоричне осмислення номена кішка (*a cat*) також пішло шляхом розвитку негативних асоціацій. Спостереження дозволяють стверджувати наявність у цього номена принаймні двох негативних антропоморфних асоціацій: а) жінка, що вміє вдало маніпулювати чоловіком; б) жінка, що часто закохується чи жінка легкої поведінки. В англійській мові *cat* використовується як жаргонне позначення повії та розмовне позначення жінки підвищеного темпераменту – *hell cat*, чи у функції позначення недобррозичливої лайливої жінки, пліткарки: *old cat* – стара відьма. Негативний асоціативний потенціал *cat* виразно проступає в його ад'єктивній похідній *catty* – хитрий, дріб'язковий: *An experienced scientist will never get catty and jealous*

of success of his young colleagues. – Досвідчений вчений ніколи не буде злобленим та заздрисним щодо успіхів своїх молодих колег.

У субстантивних дериватах знаходимо наступне лексичне значення: *catcall* – посьвітування: *The psychologists believe that catcalls are an outdated (and totally useless) pick-up technique; what's a more sensitive way for a modern man to approach a lady on the street?* – Психологи вважають посьвітування старомодним (та цілковито марним) способом знайомства; чи є це більш вразливий спосіб для сучасного чоловіка, щоб підійти до жінки на вулиці?; *coruscate* – людина-кривляка, наслідувач: *I don't believe Obama is a «coruscate.» When he had said “audacity of hope” and “how many people here have federal lobbyist,” I think he was just trying to get the same reaction from the audience as did John Edwards.* – Я не думаю, що Обама когось наслідує. Промовивши фрази «хоробрість надії» та «скільки людей мають федеральних лобістів», я вважаю він всього лише намагався отримати таку ж реакцію від публіки як і Джон Едвардс.

У лексичних єдностях також використовується негативне значення: *cat's paw* – букв. «лапа кішки», у значенні «сліпа зброя у чужих руках, людина, яку використовують»: *The members of the opposition party had made a cat's paw of a deputy and wanted him to represent their interests at the parliament.* – Денутам став сліпою зброєю в руках членів опозиційної партії, які хотіли, щоб він представляв їх інтереси в парламенті.

У міжмовних порівняннях знаходимо таке лексичне значення: укр.: шкідливий як кішка; англ.: *jumpy as a cat* – про нервову людину: *The chemist was as jumpy as a cat thinking that the chemical experiment might be conducted unsuccessfully.* – Хімік був такий знервований від думки, що експеримент міг пройти невдало; *like a cat on a hot tin roof/on hot bricks* – про тривожну, схвильовану людину: *The week before the results of the biological investigation were published, she was like a cat on hot bricks.* – Вона була дуже схвильована за тиждень до оголошення результатів біологічного дослідження; *nervous as a cat* – про людину, що легко збуджується, яку легко налякати: *The entrepreneur was as nervous as a cat when he talked to the tax officer.* – Розмовляючи з податковим інспектором, підприємець дуже нервував.

У свою чергу, у свідомості англійців з образом кішки асоціюється швидкість та легкість пересування, розум та лагідність: *as tame as a cat* – зовсім ручний: *When the government employee took bribes he became as tame as a cat.* – Після того, як державний службовець взяв хабара, він став зовсім ручним та підвладним; *as wary as a cat* – дуже обережний: *A banker was disposed to be as wary as a cat after dollar collapse.* – Банкір став дуже обережним після падіння курсу долара. Однак відомо, що кішки – хитрі та підступні істоти, тому знаходимо таке лексичне значення: *cat in the pan* – зрадник: *Business partners can usually turn cat in the pan with each other because of the desire of money power.* – Бізнес-партнери часто зраджують один одного через бажання влади грошей; *cat shuts its eyes when stealing cream* – закривати очі на свої грішки.

Серед характерних природних якостей кішки особливо виділяють її живучість: *cat with nine lives* – дуже живуча людина: *After surgery, a doctor said that the patient was like a cat with nine lives and he would recover quickly.* – Після операції лікар сказав пацієнту, що він дуже живуча людина та швидко одужає; *have more lives than a cat* – довго жити, служити (про механізм): *The high-quality devices have more lives than a cat*

and are very efficient and accurate. – Високоякісні прилади довго служать та є дуже ефективними та точними.

Ще одна якість, пов'язана з образом кішки – її невживчивість з собакою (*cat-and-dog life* – постійні сварки) та мишею, постійне полювання за нею: *watch something like a cat watches a mouse* – пильно стежити, *cat-and-mouse game* – грами в котів-мишки: *The partners lead a cat-and-dog life when they distribute profit.* – Компаньйони постійно сваряться при розподілі прибутків; *The head of the archaeological group watches excavations like a cat watches a mouse.* – Керівник археологічної групи пильно стежить за проведенням розкопок.

У картині світу англійців образ кішки також пов'язаний з образом жінки, однак характеризує її як позитивно, так і негативно: *live under the cat's foot* – бути під каблучком (про владну, розумну жінку), *old cat* – відьма, сварлива баба.

Група словосполучень з даним компонентом, які мають нейтральну конотацію, доволі різноманітна. Тому можна навести такі приклади: *cat cracker* – установка каталітичного крекінгу: *Cat cracker is a chemical reactor for converting oils with high boiling points into fuels with lower boiling points in the presence of a catalyst.* – Установка каталітичного крекінгу це хімічний реактор для перероблювання нафти з високою точкою кипіння в паливе з нижчою точкою кипіння при наявності каталізатора; *cat ladder* – складна драбина, прикріплена до стіни вертикальна драбина: *Cat ladders are basically used in steep roofs to prevent sliding. Such type of a ladder is mostly used by workers while putting or repairing roofs.* – В основному драбини використовують на дахах із крутим схилом для запобігання сковзання. Найчастіше такий вид драбини використовують робітники під час покрівлі або ремонту дахів; *cat walk* – підмостки: *A catwalk is an elevated service platform from which many of the technical functions of a theater, such as lighting and sound, may be manipulated.* – Підмосток це підвісна площадка для обслуговування обладнання з якої можуть виконуватися численні технічні функції театру, такі як, світло та звук; *cat bead* – шпильова катушка: *A hoist is also supplied with a device of the right cable winding on the drum and safe cat bead for indirect labour execution during underground hole repairs.* – Лебідка забезпечується також пристроєм для правильного намотування каната на барабан та безпечної шпильової катушки для виконання допоміжних робіт під час підземного ремонту свердловин; *cat bonds* – «катастрофні» облигації (облигації, які випускаються страховими компаніями, що спеціалізуються на покриванні ризику втрат від природних катастроф, таких як землетрус, повінь, ураган та інші; від звичайних облигацій відрізняються тим, що дохід з них набагато вищий, ніж зі звичайних облигацій в ті періоди, коли не відбуваються значні стихійні лиха, однак у випадку наступу природної катастрофи інвестори втрачають частину грошей): *The securitization of catastrophe risks by the issue of cat bonds on the capital markets has soared since Hurricane Katrina.* – З часів Урагану Катріна підвищилася сек'юритизація загрози катастрофи випуском так званих «катастрофних» облигацій на ринках капіталу.

Таким чином, ми погоджуємося з твердженням Ф. Гукет-лової [5], що характерною особливістю зооморфізмів є те, що правила поведінки в них виражені не прямо, а опосередковано. Негативно оцінювальне значення зустрічається набагато частіше, бо через нього й фіксується норма поведінки, яка порушується. У свою чергу, зооморфізми з нейтральною конотацією

найчастіше використовуються в спеціальній лексиці для описання технічних процесів та явищ, що надає їй більш емоційного та образного забарвлення. Слід зазначити, що емотивні асоціації різних мовних свідомостей, відрізняються за об'ємом та складом, відбиваючи специфіку переломлення людського сприйняття та уяви крізь даність емпіричного і духовного досвіду народу, тому одні й ті ж тварини можуть грати неоднакову роль в житті різних етносів та оцінюватися ними по-різному.

Література:

1. Ричардс А. Философия риторики. *Теория метафоры* : сборник. Москва : Прогресс, 1990. С. 67–69.
2. Блэк М. Метафора. *Теория метафоры* : сборник / пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз.; общ. ред. Н.Д. Арутюновой, М.А. Журиной. Москва : Прогресс, 1990. 167 с.
3. Reddy M. The Conduit Metaphor : A Case of Frame Conflict in Our Language About Language . *Metaphor and Thought* / ed. by Ortony. Cambridge : Cambridge University Press, 1993. P. 202–224.
4. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем. *Теория метафоры*. Москва : Наука, 1990. 430 с.
5. Гукетлова Ф.Н. Этноспецифические особенности зооморфизмов в разноструктурных языках. *Известия РГНУ им. А.И. Герцена: Общественные и гуманитарные науки*. 2008. № 12 (84). С. 98–105.
6. Карасик В.И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
7. Литвин Ф. Об изучении разновидностей зооморфных характеристик (на материале английского языка). *В помощь преподавателям иностранных языков*. Новосибирск : Наука, 1974. Вып. 5. С. 81–93.
8. Миронюк Л.Ф. Семантическая типология славянских зооморфических глаголов. Днепропетровск : Науч. кн., 1987. 80 с.
9. Штангль А. Язык тела. Познавание людей в профессиональной и обыденной жизни. Москва : Прогрес, 1986. 206 с.
10. Кацитадзе Э.А. Метафоризация зоонимов в немецком языке : дис. на получение науч. степени док. филол. наук: [спец.] 10.02.05 «Германские языки». Тбилисский государственный университет. Тбилиси, 1985. 245 с.
11. Сребнев Ю.М. Очерк теории стилистики. Горький : Знание, 1975. 175 с.
12. Мацько Л.І. Стилїстика української мови. *Стилїстика як розділ науки про мову. Зв'язок стилїстики з іншими розділами мовознавчої науки*. Київ : Вища школа, 2003. 536 с.
13. Флоренский П.А. Органопроекция. *Русский космизм : Антология философской мысли*. Москва : Высшая школа, 1993. 147 с.
14. Зайченко Н.Ф. Лексико-сематическая группа наименования животных и ее фразообразовательные возможности в современном русском языке) : автореф. дис. на получение науч. степени канд. филол. наук : [спец.] 10.02.19 «Теория языка». Иркутский государственный лингвистический университет. Иркутск, 1983. 25 с.

Буряк Е. М., Кузнецова И. В. Особенности употребления зоонимов *cat* и *dog* в научной литературе

Аннотация. Статья посвящена проблемам употребления англоязычных зоонимов *cat* и *dog* в научной литературе. Рассмотрена зооморфная метафора как способ познания и объяснения окружающего мира. В статье проанализирована зооморфная метафора с зоонимами *cat* и *dog*, соблюдая положительное, отрицательное и нейтральное оценочное значение, принимая во внимание такой вид зооморфизма, как техноморфизм. Установлено, что в терминологии отдельных отраслей встречаются случаи определенной специализации в использовании вторичных наименований метафорического происхождения, в основе которых лежит перенос значения по внешним признакам.

Ключевые слова: метафора, зооморфизм, зооним, техноморфизм, позитивное значение, негативное значение, нейтральное значение, вторичная номинация, специализация.

Buryak K., Kuznetsova I. Peculiarities of the use of English-language zoonyms of *cat* and *dog* in the scientific literature

Summary. The article is devoted to the problems of the use of English-language zoonyms of *cat* and *dog* in the scientific and technical literature. The zoomorphic metaphor is considered as a way of knowing and explaining the world around us. The zoomorphic metaphor with *cat* and *dog* zoonogroups is analyzed taking into account such a kind of zoomorphisms as technomorphism, with a positive, negative and neutral estimation value. It is established that in terminology of certain branches there are cases of certain specialization in the use of metaphorical origin secondary names to be based on the transfer of values on external features.

Key words: metaphor, zoomorphism, zoonym, technomorphism, positive meaning, negative meaning, neutral value, secondary nomination, specialization.